

SPOLEČNÉ STANOVISKO STÁTNÍCH ORGÁNŮ K PROBLEMATICE VYSÍLÁNÍ OBČANŮ TŘETÍCH STÁTŮ DO ČESKÉ REPUBLIKY ZAMĚSTNAVATELEM USAZENÝM V JINÉM ČLENSKÉM STÁTĚ EVROPSKÉ UNIE

Státní orgány ČR se znepokojením zaznamenaly rozšíření nezákonné praxe v oblasti pracovní migrace, která ohrožuje trh práce ČR a zneužívá princip volného pohybu služeb v rámci EU. Jejím podstatou je **předstírané dočasné vysílání občanů třetích států, kteří jsou držitelé pobytových oprávnění vydaných jinými členskými státy (zejména Polskem), do ČR k údajnému poskytování služeb zaměstnavatelem usazeným v tomto jiném státě. Názor, že tuto praxi nelze akceptovat, neboť je v rozporu s právními předpisy ČR i právními předpisy EU, judikaturou Soudního dvora EU i soudů ČR, v jednoznačné shodě zastávají všechny státní orgány s řídicí i kontrolní pravomocí v dané oblasti, tj.**

- Ministerstvo práce a sociálních věcí,
- Úřad práce ČR,
- Státní úřad inspekce práce,
- Ministerstvo vnitra,
- Policie ČR – Služba cizinecké policie,
- Celní správa ČR.

Z dosavadní kontrolní praxe vyplývají jednoznačné poznatky o častém zneužívání práva volného pohybu služeb s cílem obcházet povinné povolení zaměstnání občanů třetích států v ČR.

V zájmu informování české podnikatelské veřejnosti o rysech a rizicích výše uvedené nezákonné praxe a podmínkách výkonu práce občanů třetích států na území ČR v kontextu jejich vysílání za účelem poskytování služeb je vydáváno následující stanovisko:

Platné pobytové oprávnění vydané jiným členským státem opravňuje občana třetího státu k dočasnému pobytu na území ČR, nikoli k výkonu práce. Výkon práce občana třetího státu podléhá povolení správními orgány ČR, nestanoví-li zákon o zaměstnanosti výslovně výjimku.

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) stanovuje v **§ 18 písm. d) bodě 5**, že „*cizinec může pobývat na území přechodně bez víza (...) je-li (...) držitelem dokladu o povolení k pobytu na území jiného smluvního státu a doba pobytu na území nepřekročí 3 měsíce*“.

V právu Evropské unie toto ustanovení odpovídá **článku 21 odst. 1 Úmluvy k provedení Schengenské dohody** ze dne 14. června 1985, který stanovuje, že „*cizinci, kteří jsou držitelé platného povolení k pobytu vydaného některým členským státem, se mohou na základě tohoto povolení a platného cestovního dokladu volně pohybovat po dobu nejvýše tří měsíců během jakéhokoli šestiměsíčního období na území ostatních členských států...*“; **odst. 2a** doplňuje, že „*právo volného pohybu (...) se vztahuje i na cizince, kteří jsou držitelé platného dlouhodobého víza uděleného některým členským státem...*“.

Pro **pobyt přesahující 90 dnů** musí občan třetího státu vždy získat **platné pobytové oprávnění vydané Ministerstvem vnitra** – vízum k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k pobytu – podle zákona o pobytu cizinců.

Občan třetího státu je na území oprávněn vykonávat práci výhradně za podmínek stanovených zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (dále jen „zákon o zaměstnanosti“). K výkonu práce potřebuje **povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou kartu, kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartu**, pokud tento zákon výslovně nestanoví výjimku. Taxativní výčet výjimek je uveden v **§§ 98 a 98a** zákona o zaměstnanosti.

Výkon práce bez povolení zákony trestají pokutou a opatřením ve formě vyhoštění.

Výkon práce cizincem mimo pracovní právní vztah, bez povolení k zaměstnání, zaměstnanecké karty, karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modré karty nebo v rozporu s těmito doklady nebo výkon práce bez platného povolení k pobytu, je podle **§ 5 písm. e) zákona o zaměstnanosti** kvalifikován jako **nelegální práce**. Výkon, umožnění či zprostředkování nelegální práce jsou správní přestupky sankcionované podle tohoto zákona pokutou, která může být uložena cizinci, zaměstnavateli nebo zprostředkovateli.

Zákon o pobytu cizinců stanovuje v § 119 odst. 1 písm. b) bodě 3 sankci správního vyhoštění z přechodného pobytu: „*Policie vydá rozhodnutí o správním vyhoštění cizince, který pobývá na území přechodně, s dobou, po kterou nelze cizinci umožnit vstup na území členských států Evropské unie (...) až na 5 let (...) je-li cizinec na území zaměstnán bez oprávnění k pobytu anebo povolení k zaměstnání, ačkoli je toto povolení podmínkou výkonu zaměstnání (...) anebo bez povolení k zaměstnání cizince zaměstnal nebo takové zaměstnání cizinci zprostředkoval.*“

Občan třetího státu zaměstnaný v jiném členském státu EU může být do ČR vyslán v rámci poskytování služeb. Na základě výjimky stanovené zákonem o zaměstnanosti pro tento případ nepodléhá jeho výkon práce povolení ze strany správních orgánů ČR.

Jednou z výjimek uvedených v **zákoně o zaměstnanosti** (viz výše) je ustanovení **§ 98 písm. k)**, které stanovuje, že „povolení k zaměstnání, zaměstnanecká karta, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrá karta se podle tohoto zákona nevyžaduje k zaměstnání cizince (...), který byl vyslán na území České republiky v rámci poskytování služeb zaměstnavatelem usazeným v jiném členském státu Evropské unie.“

Toto ustanovení odpovídá **článku 56 Smlouvy o fungování Evropské unie**, který stanovuje, že „jsou zakázána omezení volného pohybu služeb uvnitř Unie pro státní příslušníky členských států, kteří jsou usazeni v jiném členském státě, než se nachází příjemce služeb. Evropský parlament a Rada mohou řádným legislativním postupem rozšířit použitelnost této kapitoly též na poskytovatele služeb, kteří jsou státními příslušníky třetích zemí a kteří jsou usazeni v Unii.“ **Článek 57** potom konkretizuje, že „za služby se (...) pokládají výkony poskytované zpravidla za úplaty, pokud nejsou upraveny ustanoveními o volném pohybu zboží, kapitálu a osob.“

Poskytnutím služby vyslanými pracovníky není jejich výkon závislé práce na území ČR.

Povaha činnosti vyslaného občana třetího státu nemůže mít znaky závislé práce pro fyzickou nebo právnickou osobu, k níž byl vyslán. Závislá práce je definována v **§ 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce**:

- (1) *Závislou prací je práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně.*
- (2) *Závislá práce musí být vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě.*

Zákon č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb, který transponuje směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu, definuje v **§ 3 písm. a)** službu jako „...poskytování jakéhokoliv plnění **mimo výkon závislé práce**...“.

O vyslání v rámci poskytování služeb se jedná tehdy, pokud je občan třetího státu dočasně vyslán ze státu, kde obvykle pracuje, a po dobu vyslání existuje pracovní poměr uzavřený s vysílajícím zahraničním zaměstnavatelem.

Podmínky vyslání občanů třetích států stanovuje **směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/71/ES ze dne 16. prosince 1996 o vyslání pracovníků v rámci poskytování služeb** (dále jen „směrnice o vyslání pracovníků“), která se vztahuje na podniky usazené v některém členském státě, pokud v souladu s **článkem 1 odst. 3** této směrnice učiní taxativně stanovená nadnárodní opatření:

- a) *vyšlou pracovníka na území jiného členského státu na vlastní účet a pod svým vedením na základě smlouvy uzavřené mezi podnikem pracovníky vysílajícím a stranou, pro kterou jsou služby určeny, činnou v tomto členském státě (...), nebo*
- b) *vyšlou pracovníka do provozovny nebo podniku náležejícího ke skupině podniků na území členského státu (...), nebo*
- c) *jako podnik pro dočasnou práci či podnik poskytující pracovníky vyšlou pracovníka do podniku, který jej využije, se sídlem nebo vykonávajícího činnost na území některého členského státu (...).*

Ve všech uvedených případech musí po dobu vyslání existovat pracovní poměr mezi vysílajícím podnikem nebo podnikem pro dočasnou práci či podnikem poskytujícím pracovníky na straně jedné a pracovníkem na straně druhé.

Směrnice o vyslání pracovníků v článku 2 výslovně stanovuje, že „pro účely této směrnice se vyslaným pracovníkem rozumí pracovník, který po omezenou dobu vykonává práci na území jiného členského státu než státu, ve kterém obvykle pracuje“.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

